

कडुलिंब-आधारित उत्पादनांचे वापरकर्त्यांसाठी मार्गदर्शन

परिचय

जागतिक पर्यावरण सुविधा (जीईएफ) च्या समर्थनातून संयुक्त राष्ट्र औद्योगिक विकास संस्था (युनिडो) आणि संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (यूएनईपी) ह्या संस्था मलेरियाविरुद्धच्या लढाईत डायक्लोरोडायफेनिलट्रायक्लोरोएथेन (DDT) ला पर्याय म्हणून non-persistent organic pollutant (POPs) विकसित करण्यासाठी व त्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी भारता सोबत काम करत आहेत. ह्यामध्ये कडुलिंब (*Azadirachta indica*) आधारित कीटकनाशके, जी अत्यंत अत्यंत शक्तिशाली जैव-कीटकनाशकांपैकी एक म्हणून लोकप्रिय आहे. आणि त्यापासून तयार होणाऱ्या उत्पादनांनी मलेरियासह विविध वेक्टर-बोर्न रोगांविरुद्ध विविध कीटकनाशक गुणधर्म दर्शविले आहेत. शिवाय, कडुलिंब-आधारित उत्पादने सुरक्षित आहेत आणि पर्यावरणास अनुकूल आहेत आणि मलेरिया नियंत्रणासाठी डीडीटीला टिकाऊ पर्याय म्हणून कार्य करतात. सध्या, भारतात, कडुलिंब आधारित उत्पादनांना केवळ किरकोळ बाजारात विकण्याची परवानगी आहे.

सध्या, आजाडीरेकटीन असलेली कडुनिंबावर आधारित उत्पादनांना केंद्रीय कीटकनाशक मंडळ व नोंदणी समिती (CIB&RC) यांनी कृषी व शेतकरी कल्याण, भारत सरकारच्या अंतर्गत घरगुती कीटकनाशक म्हणून मान्यता दिली आहे. एक पौष्टिक घटक म्हणून कडुनिंब वनस्पतीचा कोणताही भाग (कोणतेही भाग) असलेले कोणतेही फॉर्म्युलेशन आयुर्वेदिक औषध म्हणून नोंदणीकृत आहे.

मार्गदर्शन

- ✓ वेक्टर नियंत्रणासाठी कडुलिंब-आधारित उत्पादनांच्या सर्व वापरकर्त्यांसाठी पुढील गोष्टींचा विचार केला पाहिजे
- ✓ उत्पाद वापरताना ते वापरण्यापूर्वी लेबल वरील वापरण्याच्या सूचना, वापरताना घेण्याची खबरदारी आणि उत्पादनाची योग्यता ही माहिती पूर्णपणे वाचली पाहिजे.
- ✓ उत्पादन केवळ ज्यासाठी आहे त्याच हेतूने उत्पादन वापरावे. उदाहरणार्थ, डास-प्रतिरोधक क्रीम ही कोणत्याही आजार किंवा रोगाचे निदान, प्रतिबंध, बरे किंवा उपचार करण्यासाठीचा हेतू नाही.
- ✓ जर उत्पादन बाह्य वापरासाठी असेल, जसे की रूम स्प्रे, तर ते शरीरावर लावू नये.
- ✓ कडुलिंब-आधारित उत्पादनांची लेबलवर निर्दिष्ट केलेल्या परिस्थितीत साठवणूक केली पाहिजे.
- ✓ केवळ नियामक अधिकार्यांनी मंजूर केलेली आणि वापरण्यास सुरक्षित असलेली उत्पादनेच वापरली पाहिजे. कालबाह्य तारीख तपासली पाहिजे. उत्पादन त्याच्या समाप्तीच्या तारखेनंतर वापरू नये.
- ✓ कडुलिंब-आधारित घरगुती कीटकनाशके ही त्यांच्या शिफारस केलेल्या डोसच्या पलीकडे किंवा जास्त वापरली जाऊ नयेत.
- ✓ वापरलेले डब्बे आणि न वापरलेले किंवा कालबाह्य कडुनिंब-आधारित कीटकनाशकांना घातक कचरा म्हणून वर्गीकृत केले गेले आहे आणि लेबलवरील सूचनांनुसार विल्हेवाट केली जावी. वापरलेले डब्बे आणि न वापरलेले किंवा कालबाह्य कडुनिंब-आधारित आयुर्वेदिक औषधे घनकचरा व्यवस्थापन नियम, २०१६ नुसार विल्हेवाट लावली पाहिजे.